

uredničko djelo dr. Puževskog, knjiga *U traganju za suvremenom osnovnom školom*. O knjizi i zaslugama dr. Puževskog na tribini su govorili dr. V. Jurić, dr. M. Matijević, dr. M. Pranjić i dr. V. Previšić.

Prigodne izložbe priređene su u Hrvatskom školskom muzeju i u čast rođendana i stvaralačkih jubileja prof. Josipa Roce (studeni 1992.) i prof. Josipa Završkoga (prosinac 1992.).

Na tribini *De educatione* o prinosu prof. Roce hrvatskoj likovnoj pedagogiji i kulturi (u povodu njegovih 70 godina života i 40 godina pedagoškog i umjetničkog djelovanja) govorili su dr. V. Puževski, dr. T. Premerl i prof. D. Žabčić.

Profesoru Završkom u čast (75 godina života i 55 godina pedagoškog i umjetničkog djelovanja), na tribini što su je organizirali HAOZ, HSM i Školske novine, govorili su akademik L. Županović, dr. S. Težak i dr. N. Kujundžić.

Hrvatski pedagoško-književni zbor obilježio je (22. prosinca 1992.) 60. godišnjicu života i 40. godišnjicu rada prof. dr. Hrvoja Vrgoča. U dvorani Školske knjige o njegovim zaslugama za hrvatsko školstvo i HPKZ govorili su mr. S. Staničić, dr. Z. Koraj i dr. V. Puževski, a upriličen je i prigodni glazbeni program.

I. V.

UTEMELJENJE HRVATSKE AKADEMIJE ODGOJNIH ZNANOSTI

U Zagrebu je 22. prosinca 1991. osnovana Hrvatska akademija odgojnih znanosti (HAOZ). Po uzoru na slična znanstveno-profesionalna udruženja u svijetu HAOZ predstavlja zajednicu teoretičara koji se bave teorijom i praksom odgoja, i to interdisciplinarno zasnovanu zajednicu u kojoj posebno mjesto zauzimaju pedagozi, psiholozi, filozofi, sociolozi, teolozi, i metodičari.

Hrvatska akademija odgojnih znanosti ustrojena je tako da u svom sastavu ima sedam odjela: Odjel za filozofiju i teologiju odgoja, Odjel za povijest odgoja i znanosti o odgoju, Odjel za sustav znanosti o odgoju, Odjel za metodike, Odjel za obrazovnu tehniku i tehnologiju, Odjel za multikulturalna istraživanja odgoja i Odjel za međunarodna i komparativna edukacijska istraživanja.

Osnovna je zadaća Hrvatske akademije odgojnih znanosti, kako stoji u njenom Statutu i programskoj orijentaciji, da bude sintetska spona između svjetskih edukacijskih dostignuća i neposrednih potreba preustrojavanja starog, neuspješnog školskog sustava u Republici Hrvatskoj.

Osim djelovanja u pravcu podržavanja preobrazbe školskog sustava HAOZ će do kraja ovog stoljeća izraditi pedagošku hrestomatiju, objaviti istraživačke izvještaje, zatim - prema financijskim mogućnostima - tiskati značajna strana i domaća djela, razraditi strategiju implementacije novog elektroničkog sustava u obrazovni proces, stalno unapređivati i razvijati metodike, a u suradnji s Hrvatskim školskim muzejom podupirat će istraživanja i valorizaciju hrvatske školske i pedagoške prošlosti.

Budući da HPKZ predstavlja više strukovno-stalešku organizaciju prosvjetnih djelatnika, HAOZ je više usmjerena na znanstveno promišljanje i istraživanje cjelovitog sustava teorije i prakse odgoja u Republici Hrvatskoj tako da između te dvije organizacije nema paralelizma niti redundancije.

U prvoj radnoj godini HAOZ je ostvario bogatu djelatnost: održano je nekoliko znanstvenih savjetovanja, okruglih stolova i niz tribina. Prva redovna skupština HAOZ-a održana je 15. listopada 1992., kada je bilo proglašenje (uz davanje svečanih izjava) 49 redovnih i 15 suradnih članova.

Ivan Biondić

PROGRAM HRVATSKE AKADEMIJE ODGOJNIH ZNANOSTI

Polazeći od urgentnih potreba suvremene i demokratske Republike Hrvatske na području odgojnih znanosti, vodeći računa o dostignućima znanosti o odgoju u svijetu, polazeći od potrebne materijalne i duhovne obnove hrvatskog školskog sustava na suvremenim znanstvenim i humanističkim osnovama, a u skladu s odredbama svog Statuta, Hrvatska akademija odgojnih znanosti utvrđuje svoje slijedeće opće društvene i znanstvene istraživačke zadaće:

1. Kritička procjena i rekapitulacija ukupnog povijesnog nasljeđa hrvatskog školstva u proteklom i u ovom stoljeću, posebno od osnivanja Hrvatskog pedagoškog-književnog zbora (1871.) te nadalje - s tim u svezi - izrada povijesti teorije i prakse odgoja i školstva do naših dana suvremenom interdisciplinarnom historiografskom metodologijom.

2. Sustavna prezentacija stanja i dostignuća teorije i prakse odgoja u razvijenim zemljama na temelju interdisciplinarnih istraživanja i sintetskih uopćavanja trendova suvremenog razvoja odgojne teorije i prakse u svijetu i uključivanje tih dostignuća u hrvatski školski sustav.

3. Uspostavljanje i razvoj suvremenog školskog sustava u Republici Hrvatskoj, zasnovanog na dostignućima razvijenih demokratskih država i progresivne pedagoške misli i prakse u Hrvatskoj kao pretpostavke za ubrzani razvoj.

Hrvatska akademija odgojnih znanosti će, zalažući se za ostvarivanje ove tri prioritetne znanstvene zadaće, a u suradnji s odgovarajućim institucijama u svijetu i u nas, pridonijeti konceptualizaciji i ponovnom strukturiranju i oživotvorenju takvog školskog sustava koji je primjeren povijesnim mogućnostima Republike Hrvatske te stvarnom stanju obrazovanja u svijetu. Konačni cilj Hrvatske akademije odgojnih znanosti ostvarivanje je suvremenog, racionalnog i uspješnog školstva u Republici Hrvatskoj koje će njegovati demokratski duh i tako unapređivati gospodarstvo, kulturu, obranu i druga područja našeg narodnog života.

Navedene zadaće Hrvatska akademija odgojnih znanosti ostvarivat će i samostalnom aktivnošću svojih odjela:

I. Odjel za filozofiju i teologiju odgoja

1. Istraživanje baštine filozofije i teologije odgoja, i to: prikupljanje, čuvanje (evidentiranje, sistematiziranje, valoriziranje itd.) te objavljivanje djela hrvatske filozofije i teologije odgoja; prikupljanje, čuvanje (evidentiranje, sistematiziranje, valoriziranje itd.) te objavljivanje djela pisaca drugih naroda koji se bave filozofijom i teologijom odgoja čija je djela potrebno prevoditi.

2. Istraživanje problematike iz filozofije i teologije odgoja, radi filozofskog i teološkog promišljanja biti odgoja, a to znači i njegove svrhe, kako bi se o tome otvorio dijalog među različitim filozofskim i teološkim pristupima, a u svrhu filozofskog i teološkog promišljanja dosega znanosti glede određenja odgoja i mogućnosti određenja njegova ideala te da se među znanstvenicima raznih struka pokrene dijalog o spornim pitanjima.

3. Strukturiranje filozofije i teologije odgoja na temelju svjetskih i nacionalnih dostignuća.

II. Odjel za povijest odgoja i znanosti o odgoju

1. Vrednovanje dosadašnjih povijesnih radova s obzirom na pogreške materijalne naravi i ideologizirane procjene.

2. Obradivanje i publiciranje izvora, građe i studija iz povijesti odgoja u Hrvatskoj i svijetu.

3. Izrađivanje pedagoške hrestomatije u kojoj će se sistematizirati temeljne spoznaje iz povijesti pedagogije školstva u Hrvatskoj i svijetu.

4. Izdavanje ljetopisa koji će sadržavati kronologiju znanstvenog života i djelovanja HAOZ-a, njegovih odjela i članova te znanstveno verificirane povijesne studije.

III. Odjel za sustav znanosti o odgoju

1. Izrađivanje sistematiziranih prikaza i komparativnih analiza reprezentativnih djela inozemne edukacijske literature iz germanskog, anglosaksonskog, romanskog i drugih relevantnih kulturnih krugova kako bi se identificirali glavni teorijski pravci i kontroverze te aktualne istraživačke orijentacije.

2. Prezentiranje (prevođenjem) hrvatskoj javnosti kapitalnih djela za razumijevanje dominantnih teorijskih koncepcija odgoja i obrazovanja.

3. Vrednovanje naše aktualne istraživačke prakse te intenziviranje onih istraživanja koja su teorijski i praktični relevantna i čiji rezultati predstavljaju prinos znanostima o odgoju prema svjetskim kriterijima.

4. Projektiranje preobražaja i inoviranja odgojno-obrazovnog sustava u nas (u cijelosti ili pojedinih njegovih dijelova) u suradnji s ostalim odjelima.

IV. Odjel za metodike

1. Istraživanje povijesnog razvoja metodika, kao i razvoja nastave pojedinih predmeta, u Hrvatskoj (planovi, programi, koncepcije nastavnog procesa, uvođenje novih elemenata u nastavni proces itd.).

2. Unapređivanje interdisciplinarnog istraživačkog rada u onim metodikama koje imaju uvjete za znanstveni status.

3. Izrađivanje metodičke terminologije, posebno u odnosu na pedagošku i didaktičku terminologiju, korespondentno s inozemnim metodikama.

4. Prevođenje ključnih metodičkih djela iz suvremene svjetske literature, kao i pokretanje metodičkih časopisa za one struke ili područja za koje takvi časopisi ne postoje.

V. Odjel za obrazovnu tehniku i tehnologiju

1. Proučavanje dostignuća zemalja koje uspješno obavljaju implementaciju elektroničkog sustava u škole, analiziranje hardverskih sustava te nakon toga, u skladu s našim mogućnostima, izrađivanje modela optimalne implementacije onog sustava koji je ekonomski isplativ i obrazovno uspješan.

2. Proučavanje, u skladu s tom temeljnom zadaćom, didaktičkih modela više informacijske obrade.

3. Izgrađivanje i obogaćivanje informacijske baze kao pretpostavke za izradu temeljnog projekta i ostalih manjih projekata.

4. Izrađivanje priručnika za potrebe nastavnika (učitelja) za rad s novim obrazovnim tehnikama i tehnologijama.

VI. Odjel za multikulturalna istraživanja odgoja

1. Proučavanje interkulturalizma u povijesti školstva u Hrvatskoj, tj. analiziranje i (re)valoriziranje temeljnih interkulturalističkih misli iz odgojne prakse u hrvatskim školama u bližoj i daljoj prošlosti.

2. Proučavanje interkonfesionalizma koji danas u nas postoji i posebno je aktualan zbog novih odnosa između Crkve i države.

3. Analiziranje i valoriziranje, s interkulturalističkog stajališta, nastave u hrvatskim školama glede: nastavnih programa, nastavnih sadržaja, sredstava nastave, udžbenika i drugih nastavnih materijala i dr.

4. Organiziranje (povremeno) stručnih i znanstvenih skupova radi izmjene iskustava iz ove problematike te prezentacije vlastitih istraživanja.

VII. Odjel za međunarodna i komparativna edukacijska istraživanja

1. Istraživanje integracijskih procesa u Europi s posebnim osvrtom na uklapanje školskih sustava u te nove trendove.
2. Proučavanje osnovnih tendencija u politikama obrazovanja što ih provode najrazvijenije zemlje.
3. Istraživanje promjena u edukativnim sustavima i preobrazbe obrazovanja za 21. stoljeće.
4. Uspostavljanje grupnih i osobnih kontakata sa sličnim ustanovama u svijetu (suradivanjem, objavljivanjem radova i razmjenjivanjem publikacija, učlanjivanjem u međunarodne edukacijske asocijacije i dr.).

HAOZ

ULOGA KATOLIČKE CRKVE U RAZVOJU HRVATSKOG ŠKOLSTVA

Hrvatska akademija odgojnih znanosti - u suradnji s Katoličkim bogoslovnim fakultetom, Filozofskim fakultetom, Katehetskom salezijanskim centrom i Hrvatskim školskim muzejom, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske - organizirala je 17. i 18. prosinca 1992. u Zagrebu interdisciplinarni simpozij *Uloga katoličke crkve u razvoju hrvatskog školstva*.

Simpozij je održan u povodu 1140. obljetnice postojanja hrvatskog institucionalnog vjerskog i svjetovnog odgoja. Priredivanjem skupa organizatori su željeli, sukladno sadašnjoj sveopćoj duhovnoj obnovi u Hrvata, sagledati i valorizirati prinos Crkve razvitku hrvatskoga školstva. Sudionike skupa pozdravili su nadbiskup zagrebački dr. Franjo Kuharić, pomoćnik ministra kulture i prosvjete Republike Hrvatske dr. Ivo Zalar, dekan Filozofskog fakulteta - Pedagoške znanosti dr. Boris Kalin i predsjednik Hrvatske akademije odgojnih znanosti dr. Nedjeljko Kujundžić.

Dvadesetak znanstvenika i proučavatelja, pretežno iz redova Crkve, prezentirali su rezultate svojih istraživanja segmenata hrvatskoga školstva od najstarijih vremena do naših dana. Osvjetljeni su prinosi crkvenih redova (benediktinaca, dominikanaca, franjevac, pavlina, isusovaca, salezijanaca i ženskih crkvenih redova) razvitku hrvatskoga školstva i prosvjete, te odnos svjetovne školske politike i pedagoške prakse prema vjerskim sadržajima. U referatima i raspravi otvorena su brojna pitanja: naznačena su nedovoljno istražena područja i upozoreno je na potrebu suvremene znanstvene prosudbe i revizije nekih teza iz korpusa naslijeđene pedagoške historiografije.

Sažeci izlaganja na simpoziju objavljeni su u posebnom prilogu Školskih novina (br.1-2 /1993.), a cjelovito će biti objavljeni u zasebnoj publikaciji.

I. V.

IZLOŽBE U HRVATSKOME ŠKOLSKOM MUZEJU

Hrvatski velikani (7. - 31. 5. 1991.). Ovom izložbom *Hrvatski školski muzej* i *Školske novine* započeli su projektom koji ima nadasve odgojnu težnju. Riječ je o izložbenom predstavljanju mape *Hrvatski velikani I.*, s trideset reprodukcija portreta zaslužnih Hrvata koja je izrađena prema *Albumu zaslužnih Hrvata 19. stoljeća (sto i pedeset životopisa, slika i vlastoručnih podpisa)* sastavljača Milana Grlovića. Album je objavljen u Zagrebu, u Matićevom litografskom zavodu, 1898.-1900. Zamisao je projekta da se reprodukcije portreta ponude školama. Inicijativu je podržalo i Ministarstvo kulture i prosvjete, kako bi po školskim zbornicama i učionicama, umjesto prijašnjih portreta politike kulta ličnosti, zaživjeli hrvatski velikani, primjerice: u krapinskoj školi - Ljudevit Gaj; u Novom Vinodolskom - Ivan, Antun ili Matija Mažuranić; u Rijeci - Ivan Zajc itd. Dakako, iako prvenstveno namijenjena školama, mapa je u prodaji za sve zainteresirane te se portreti, uz mogućnost kupnje kompleta, prodaju i pojedinačno.

Mapom *Hrvatski velikani* nakladnici su začeli projekt koji će zasigurno imati i svoj nastavak ne samo zbog svojega neprijepornog kulturnoga i domoljubnog značaja već i zbog prosvjetiteljske dimenzije, u pozitivnom smislu te riječi, jer nam se vrlo često dešava da, unatoč poznavanju djela nekog velikana, ne znamo kako je dotični izgledao što počesto nije naš vlastiti, već propust onih (povjesničara, biografa, kritičara i sl.) koji su nam omogućili spoznaju o slavnim sinovima domovine.

Bilo jednom ... : švedske knjige za djecu (25. 4. - 15. 5. 1991.). Švedska putujuća izložba pružila je podroban uvid u to kako Šveđani shvaćaju dječju psihi, pa prema tome i dječju knjigu. Nestor švedske dječje knjige Lennart Hellsing svojedobno je o tome rekao: »Sva poučna umjetnost loša je umjetnost, a sva je dobra umjetnost poučna«. Drugim riječima, unutar svekolike književnosti i dječja književnost kao njezin integralan, ravnopravan poetičko-estetski dio, mora istovremeno odgojno zvučati i posjedovati umjetničku vrijednost.

U ozračju ove prosudbe mogli smo vidjeti kako u svim izloženim knjigama pored tekstopisaca ništa manju ulogu ne igraju ilustratori. Dapače, izložbeni koncept i design autora Jonasa Lindkvista pravi su blagdan za oko, pružajući posjetitelju pregršt divnih ilustracija, od potpuno realističkih prizora kao što je kreativni nered dječje sobe, preko swedenborgovskog misticizma švedskog pejzaža i čudesne prirode, do onih fantastičnih slika dječje mašte u pustolovinama Nilsa Holgerssona i Pipi Duge Čarape.

Vjerojatno najveća vrijednost izložbe, pored već spomenutih, leži u nastojanju da se autori autentično približe dječjem svijetu, a ne da djeci pokušaju nametnuti odraslo viđenje njihova svijeta.

Papir, boje, kist i - rat (18. 3. - 9. 4. 1992.). Ova se izložba žanrovski uklopila u nekolicinu sličnih: »Moj tata hrvatski vojnik« (Umjetnički paviljon), »Radost slobode hrvatske domovine« (Muzej Mimara) koje su mahom nastale kao dječja impresija na domovinski rat i rađanje samostalne hrvatske države. Treba reći da je izložba prikazala veliku raznolikost likovnih radova kako u originalnom pristupu temi tako i u prezentiranim likovnim tehnikama: temperi, flomasteru, tušu, olovci, linorezu, kaširanom papiru itd.